

**ผลกระทบ และการปรับตัวของมูลค่าการส่งออกสินค้า รายได้ภาคบริการ
และระดับผลผลิตต่อการเปลี่ยนแปลงของอัตราแลกเปลี่ยน**

เชิดชัย กุลเสนชัย

**ภาคนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต (เศรษฐศาสตร์ธุรกิจ)
คณะพัฒนาการเศรษฐกิจ
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์**

2550

บทคัดย่อ

ชื่อภาคินพนธ์	ผลกระทบ และการปรับตัวของมูลค่าการส่งออกสินค้า รายได้ภาคบริการ และระดับผลผลิตต่อการเปลี่ยนแปลงของอัตราแลกเปลี่ยน
ชื่อผู้เขียน	นายเชิดชัย กุลเสนชัย รหัสประจำตัว 4820322021
ชื่อปริญญา	เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต (เศรษฐศาสตร์ธุรกิจ)
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผศ.ดร.สันติ ชัยศรีสวัสดิ์สุข
ปีการศึกษา	2550

การศึกษาครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินผลกระทบ และการปรับตัวของมูลค่าการส่งออกสินค้า รายได้ภาคบริการ และระดับผลผลิตต่อการเปลี่ยนแปลงของอัตราแลกเปลี่ยนในช่วงไตรมาสที่ 1 ปี 2534 ถึงไตรมาสที่ 2 ปี 2550 รวม 66 ไตรมาส 2550 ด้วยการจำลองผลกระทบจากตัวแบบ Vector Autoregressive (VAR) โดยการวิเคราะห์การตอบสนองของตัวแปร (Impulse Response Function) และขนาดของอิทธิพลโดยการแยกส่วนความแปรปรวน (Variance Decomposition) เพื่อวิเคราะห์ทิศทาง และขนาดของผลกระทบของตัวแปรที่สนใจเมื่อเกิด shock ของอัตราแลกเปลี่ยน ผลการศึกษาจำแนกออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ผลกระทบของอัตราแลกเปลี่ยนต่อมูลค่าการส่งออกสินค้า พบว่าการปรับตัวของตัวแปรที่สนใจค่อนข้างผันผวนเมื่อเกิด shock ของอัตราแลกเปลี่ยน โดยราคาสินค้าส่งออกปรับตัวค่อนข้างเร็ว จึงมีอิทธิพลต่อการส่งออกสินค้าน้อย เนื่องจากการแข่งขันของประเทศคู่แข่ง และการต้อรองจากประเทศคู่ค้า ทำให้ความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบมีผลเพียงชั่วคราวเท่านั้น ส่วนราคาสินค้านำเข้าปรับตัวช้าและยาวนานกว่า จึงมีอิทธิพลต่อการส่งออกสินค้าน้อย เนื่องจากโครงสร้างการผลิตของประเทศพึ่งพาปัจจัยการผลิตจากต่างประเทศค่อนข้างสูง ส่งผลให้อัตราแลกเปลี่ยนมีผลกระทบต่อการส่งออกสินค้าค่อนข้างน้อยแต่ใช้ระยะเวลาในการปรับตัวนานถึง 3 ปี

ผลกระทบของอัตราแลกเปลี่ยนต่อรายได้ภาคบริการ พบว่าการปรับตัวของตัวแปรมีลักษณะเดียวกันกับกรณีของการส่งออกสินค้า แต่มีความผันผวนมากกว่า โดยรายได้ภาคบริการใช้ระยะเวลา

ปรับตัวประมาณ 2 ปีครึ่ง ซึ่งเร็วกว่ากรณีของการส่งออกสินค้า นอกจากนี้ ยังได้รับอิทธิพลจากอัตราแลกเปลี่ยนน้อยกว่าโดยเปรียบเทียบ เนื่องจากโครงสร้างรายได้ภาคบริการร้อยละ 50 มาจากการท่องเที่ยว ซึ่งประเทศไทยมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ

ผลกระทบของอัตราแลกเปลี่ยนต่อระดับผลผลิต พบว่าผลผลิตภาคเกษตรกรรม และอุตสาหกรรมลดลงในระยะแรก และปรับตัวเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ไตรมาสที่ 3 เป็นต้นไป โดยผลผลิตภาคอุตสาหกรรมใช้ระยะเวลาปรับตัวประมาณ 3 ปี ซึ่งยาวนานกว่าภาคเกษตรกรรมที่ใช้ระยะเวลาปรับตัวประมาณ 2 ปี นอกจากนี้ ยังพบว่าผลผลิตของทั้งสองภาคการผลิตดังกล่าวมีอิทธิพลซึ่งกันและกันน้อยมาก แสดงให้เห็นว่าโครงสร้างการผลิตของประเทศมีความเชื่อมโยงระหว่างภาคเกษตรกรรมและอุตสาหกรรมน้อย

ผลการศึกษาดังกล่าวข้างต้น บอคนัยเชิงนโยบายว่าการใช้นโยบายอัตราแลกเปลี่ยนควรเน้นการรักษาเสถียรภาพของค่าเงินบาทมากกว่าการทำให้ค่าเงินบาทอ่อนค่า และควรปรับโครงสร้างภาคการผลิต โดยการเชื่อมโยงภาคเกษตรกรรมกับอุตสาหกรรม ด้วยการพัฒนาอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มแก่สินค้าเกษตร และลดการพึ่งพาปัจจัยการผลิตจากต่างประเทศในภาคอุตสาหกรรม เพื่อให้ภาคการผลิตมีความยืดหยุ่น ในการปรับตัวเมื่อเกิด shock ของอัตราแลกเปลี่ยนมากขึ้น

กิตติกรรมประกาศ

การจัดทำภาคนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยการได้รับคำแนะนำ ให้อ่านสนับสนุน และกำลังใจจากบุคคลต่างๆ ซึ่งผู้เขียนจะขอกล่าว ณ ที่นี้ เพื่อเป็นการรำลึกถึงด้วยความขอบพระคุณอย่างยิ่ง

คณาจารย์คณะพัฒนาการเศรษฐกิจ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผศ.ดร.สันติ ชัยศรีสวัสดิ์สุข ผู้เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาที่ให้คำแนะนำ และข้อคิดเห็นต่างๆ ด้วยความอดทนในความไม่รู้ ไม่เข้าใจของผู้วิจัย จนทำให้ภาคนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี ดร.ยุทธนา เศรษฐปราโมทย์ อาจารย์ผู้สอนวิชากระบวนการวิจัย เศรษฐศาสตร์ระหว่างประเทศ และการวิเคราะห์อนุกรมเวลา ซึ่งใช้เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการวิเคราะห์ที่สำคัญของการศึกษาครั้งนี้ ขอขอบพระคุณคณาจารย์คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น คุณครูโรงเรียนบัวขาว จังหวัดกาฬสินธุ์ ที่ได้อบรมให้ความรู้แก่ผู้เขียนตั้งแต่วัยเด็กจนถึงปัจจุบัน

ขอขอบพระคุณธนาคารแห่งประเทศไทย และกองทุนการเงินระหว่างประเทศ ที่เป็นแหล่งข้อมูลที่สำคัญในการศึกษาครั้งนี้ ขอขอบคุณเพื่อนๆ NIDA MBE 25 ที่คอยช่วยเหลือและให้กำลังใจ ขอขอบพระคุณ คุณแม่ คุณตา คุณยาย พี่ น้อง สำหรับการสนับสนุนและกำลังใจที่ทำให้เกิดความอดทนและอดสาหัสจนทำให้ภาคนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยดี

สุดท้ายนี้ ความดีและประโยชน์ที่เกิดจากภาคนิพนธ์ฉบับนี้ ขอมอบแต่ผู้มีพระคุณทุกท่าน หากมีข้อบกพร่องประการใดผู้เขียนขอน้อมรับ และจะปรับปรุงให้ดีขึ้นในโอกาสต่อไป

เจ็ดชัย กุลเสนชัย

พฤษจิกายน 2550

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญตาราง	ฉ
สารบัญภาพประกอบ	ช
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา	3
1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	3
1.4 ขอบเขตของการศึกษา	3
บทที่ 2 แนวคิดทฤษฎี และการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	4
2.1 แนวคิดทฤษฎี	4
2.2 การทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
บทที่ 3 วิธีการศึกษา	13
3.1 แบบจำลอง Vector Autoregressive Model (VAR)	13
3.1.1 ข้อมูลตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา	14
3.1.2 แบบจำลอง	15
3.1.3 การทดสอบคุณสมบัติ Stationary	15
3.1.4 การเลือกจำนวน Lag ที่เหมาะสม	17

3.2 การวิเคราะห์การตอบสนองของตัวแปร (Impulse Response Function)	18
3.3 การวิเคราะห์ขนาดของอิทธิพลของตัวแปร โดยการแยกส่วนของความแปรปรวน (Variance Decomposition)	18
บทที่ 4 ผลการศึกษา	20
4.1 ผลการทดสอบคุณสมบัติ Stationary	20
4.2 การวิเคราะห์ผลกระทบของอัตราแลกเปลี่ยนต่อมูลค่าการส่งออกสินค้า	23
4.3 การวิเคราะห์ผลกระทบของอัตราแลกเปลี่ยนต่อรายได้ภาคบริการ	27
4.4 การวิเคราะห์ผลกระทบของอัตราแลกเปลี่ยนต่อระดับผลผลิต	32
บทที่ 5 สรุปผลการศึกษา และข้อเสนอแนะ	39
5.1 สรุปผลการศึกษา	39
5.2 ข้อเสนอแนะ	41
บรรณานุกรม	42
ภาคผนวก	44
ภาคผนวก ก โครงสร้างการส่งออกสินค้าตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547-2549	45
ภาคผนวก ข โครงสร้างการนำเข้าสินค้าตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547-2549	46
ภาคผนวก ค โครงสร้างรายได้ภาคบริการตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547-2549	47
ภาคผนวก ง ข้อมูลตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา	48
ภาคผนวก จ ผลการประมาณค่าด้วยแบบจำลอง VAR	51
ประวัติผู้เขียน	60

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
4.1 ผลการทดสอบ Unit Root ของตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา	22
4.2 ผลกระทบของอัตราแลกเปลี่ยนในรูปดัชนีค่าเงินบาทที่แท้จริง (1/REER) ที่มีต่อดัชนีราคาสินค้านำเข้า (EXPI_SA) , ดัชนีราคาสินค้าส่งออก (IMPI_SA) และ มูลค่าการส่งออกสินค้า (EXG_SA)	25
4.3 ส่วนประกอบของความผันผวนของตัวแปรมูลค่าการส่งออกสินค้า (EXG_SA)	27
4.4 ผลกระทบของอัตราแลกเปลี่ยนในรูปดัชนีค่าเงินบาทที่แท้จริง (1/REER) ที่มีต่อดัชนีราคาสินค้านำเข้า (EXPI_SA) , ดัชนีราคาสินค้าส่งออก (IMPI_SA) และรายได้ภาคบริการ (EXS_SA)	30
4.5 ส่วนประกอบของความผันผวนของตัวแปรรายได้ภาคบริการ (EXS_SA)	32
4.6 ผลกระทบของอัตราแลกเปลี่ยนในรูปดัชนีค่าเงินบาทที่แท้จริง (1/REER) ที่มีต่อดัชนีผลผลิตพืช (AGI_SA) และดัชนีผลผลิตอุตสาหกรรม (MPI_SA)	35
4.7 ส่วนประกอบของความผันผวนของตัวแปรดัชนีผลผลิตพืช (AGI_SA)	37
4.8 ส่วนประกอบของความผันผวนของตัวแปรดัชนีผลผลิตอุตสาหกรรม (MPI_SA)	38

สารบัญภาพประกอบ

ภาพที่	หน้า
4.1 ข้อมูลตัวแปรภายใน ณ ค่าระดับ	20
4.2 ผลกระทบของอัตราแลกเปลี่ยนในรูปดัชนีค่าเงินบาทที่แท้จริง (1/REER) ที่มีต่อดัชนีราคาสินค้านำเข้า (EXPI_SA) , ดัชนีราคาสินค้าส่งออก (IMPI_SA) และมูลค่าการส่งออกสินค้า (EXG_SA)	26
4.3 ผลกระทบของอัตราแลกเปลี่ยนในรูปดัชนีค่าเงินบาทที่แท้จริง (1/REER) ที่มีต่อดัชนีราคาสินค้านำเข้า (EXPI_SA) , ดัชนีราคาสินค้าส่งออก (IMPI_SA) และรายได้ภาคบริการ (EXS_SA)	31
4.4 ผลกระทบของอัตราแลกเปลี่ยนในรูปดัชนีค่าเงินบาทที่แท้จริง (1/REER) ที่มีต่อดัชนีผลผลิตพืช (AGI_SA) และดัชนีผลผลิตอุตสาหกรรม (MPI_SA)	36